

UELH DETH TOR, HORAT DER

Avenc

Val d'Aran

Vielha e Mijaran

Desnivell: 169 m

Recorregut: 1718 m

Marbres

Sinònims: Güell de Tur, Avenc del, Thur, Güell del

Localització

A l'extrem occidental del Plan deth Tor, en el fons d'una petita depressió que actua com a engolidor d'un riuet provinent d'un petit estany situat uns 250 metres al N.

El millor accés (si es disposa de vehicles TT) és prenent la pista que surt del poble de Bagergue en direcció a Liat. Un cop s'arriba al Plan de Tor, a l'esquerra de la pista i a l'altra banda del riu d'Unhola ja es pot veure prou bé la depressió on es troba l'avenc.

Boca	Latitud / Longitud	UTM	Altitud
UELH DETH TOR, HORAT DER	42.78813, 0.88925	31T (ETRS89) 327363 4739449	2045 m

Descripció

A l'embut que forma l'entrada de l'avenc hi ha una pèrdua d'aigua per on s'escola el rierol provinent de l'estanyet situat a ponent del plan deth Tor.

L'entrada a la cavitat, la trobem a la balma que forma la paret O de l'embut, i és en forma de galeria un xic baixa, coberta de blocs i amb un pendent cada cop més pronunciat. La galeria s'estreny i la progressió es fa incòmoda a causa del terreny esquistós. Després de dos ressalts i a 22 metres de fondària, trobem la boca del primer pou, anomenat *pou Esquistós*, de 13 metres de profunditat. A la seva base, una volta baixa on fem la reinstal·lació dona accés a un ressalt de 5 metres, on la roca d'esquistos deixa pas a la roca calcària i amb marbres. Davallat el ressalt, apareix un pou de 21 metres, el *pou Tània*, amb un repeu als 17 metres. Després hi ha un ressalt de 3 metres i entrem al *pou de l'Esperança*. Als 4 metres de pou i a -66 de profunditat hi ha un replà que bifurca el pou de l'Esperança a l'O, i una rampa

a l'E seguida d'un ressalt de 9 metres que porta a la *Via Nova*.

Seguint la *Via dels francesos* i davallats els 13 metres del pou de l'Esperança, trobem un pas baix que desemboca a un ressalt de 2 metres que precedeix immediatament al *pou Jacques*, de 18 metres. En aquest trobem un repeu a mig pou que forma una aresta perillosa, poc visible a causa de la negror de la roca. Baixat aquest pou, neix una gatera de 5 metres que dóna a un pou aeri de 6 metres, a la base del qual una galeria baixa ens comunica amb tres pous de 10 metres, tots ells oberts a l'estreta galeria final. Aquesta darrera galeria fineix en un estret ressalt que es fa impenetrable als -115 metres de profunditat. Cal remarcar que els primers trams de la cavitat, fins al fons del primer pou (*Pou Esquistós*) es troba excavada en esquists i la resta en marbres ordovicians.

Tornant al replà del *pou de l'Esperança* i davallant per la rampa del *Cul de Sac*, ens trobem amb una gatera que en direcció E arriba a un riuet impenetrable, i en direcció O, superant un pas bastant estret, s'arriba, després d'un ressalt d'1 metre, al *pou Montse*, de 23 metres. Aquest presenta un replà als 7 metres, i ja ens afecten els primers degotalls. Amb tot, es tracta d'un bonic pou de parets blanques pels marbres que formen el rocam. Seguidament apareix el *pou Helena*, de 20 metres, amb una successió de ressalts de 4,5, 3,5, 7 i 5 metres respectivament, fins a donar a un meandre per on circula l'aigua. Meandre amunt, s'arriba ràpidament a una xemeneia de 7 metres d'on prové l'aigua en forma de cascada. Meandre avall, trobem un pou de 10 metres regat, a la planta del qual, a -130 metres, l'aigua es perd per una gatera, per ara impenetrable.

Però la cavitat continua per una galeria de 30 metres, que dóna a un pou de 5 metres, seguit d'un meandre que dóna a una galeria més ampla per on circula un riu. És el curs actiu principal de tota la cavitat -aquest darrer meandre no és representat a la topografia-. Uns 5 metres abans del darrer pou, hi ha una gatera d'on prové el riuet que es precipita pel pou. Tornant a l'inici de la galeria, a -130 metres, i després de 8 metres de recorregut trobem un pou de 7 metres que porta de nou al riu principal. A aquest també podem accedir-hi per una estreta gatera que trobem a l'esquerra, pocs metres abans, que desemboca a una sala a 7 metres de la seva planta. El més aconsellable és baixar pel primer dels pous de 7 metres, que trobem a la dreta, i arribarem a una saleta de 4 metres de diàmetre, plena de blocs, des d'on accedim per un pas baix a una sala allargassada per on circula un riu sorollós. La sala, de 5X17 metres i 6 d'alçada, puja entre blocs, fins que, riu amunt, trobem unes cascades d'1, 3, 1 i 7 metres. Aquesta darrera cascada encara no ha estat superada, i caldrà esperar un temps de major sequera.

Si seguim riu avall, queda obstruït pels blocs, però per una gatera descendent, entre els enderroc, trobem de nou el riu que, a partir d'ara segueix una galeria meandriforme de 2 a 2,5 metres d'amplada per 1 a 2 d'alçada, amb alguns passos més baixos. Seguim riu avall fins a trobar un seguit de ressalts en forma de petites cascades que desemboquen a una sala de 5 metres de diàmetre, totalment inundada. El riu segueix per una galeria inferior, però és aconsellable seguir per una galeria elevada remuntant uns 2 metres per evitar la mullena. Ràpidament tornem al riu després de 4 metres, davallant un fàcil *ramonage*. Seguidament, el riu es perd per l'esquerra i la galeria s'abaixa i s'estreny fins a formar una gatera terrosa, força compromesa, ja que en cas de crescuda de les aigües, la pèrdua

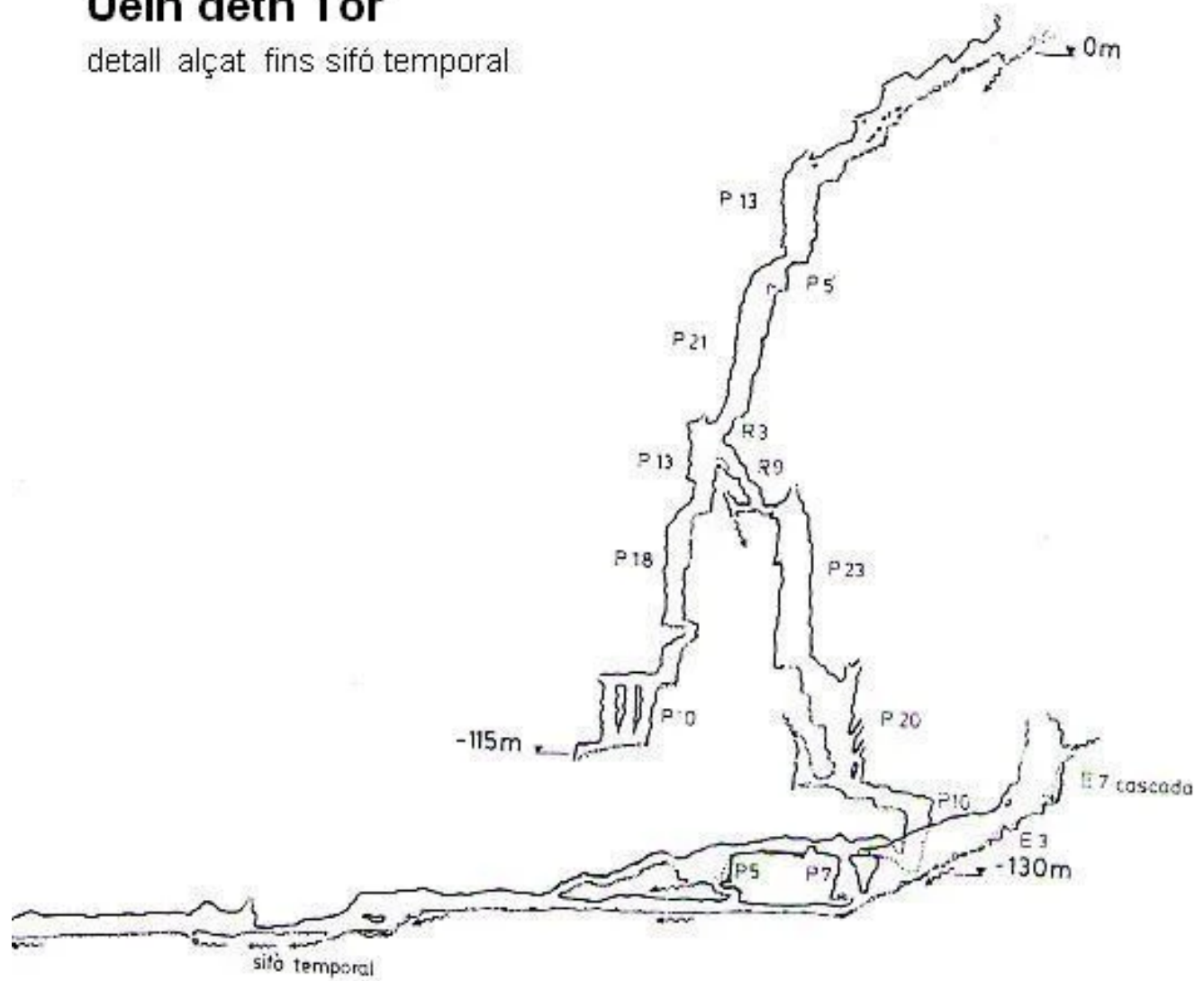
segurament no pot engolir tota l'aigua i s'inunda la gatera. De nou, el sostre s'aixeca, assoleix els 3 metres d'alçada i retrobem el riu. La galeria va formant meandres fins a arribar a un pou de 4 metres, on el riu es precipita en cascada. Davallada aquesta el riu segueix en forma de tub i s'avança molt còmodament uns 110 metres, fins a un darrer tram de 20 metres, on unes llastres estrenyen la galeria, abans d'arribar a la saleta final on hi ha el sífó per on es perd el riu. Aquí la cavitat assoleix la seva màxima fondària de -169 metres. Tornant uns 20 metres enrere del riu, veiem dues galeries elevades. La de l'esquerra, mirant riu avall, és un pis superior del riu fins a donar a la saleta del sífó terminal. La galeria de la dreta és terrosa i sembla fòssil, s'hi pot avançar sense dificultat uns 105 metres de recorregut, i a partir d'aquí -on de moment s'acaba la topografia -la galeria es converteix en una gatera fangosa que es fa impenetrable als 100 metres més de recorregut. A partir d'aleshores, i en el transcurs dels darrers anys 1993-2007, s'han fet diverses exploracions en les que s'han topografiat i revisat diversos trams tant per damunt de la cascada, com les gateres riu avall, allargant notablement el desenvolupament horitzontal, arribant a un recorregut total de 1.718 m, però amb una fondària pràcticament idèntica a les primeres topografies de les galeries del riu; -169m. No sembla que s'hagi assolit el final de la cavitat, ja que les gateres s'estrenyen i s'inunden fent realment dura l'exploració.

(Topografia incompleta)

Uelh deth Tor

detall alçat fins sifó temporal

Uelh deth Tor

detall planta fins sífó temporal

